

Misli in nazori, ki so se oglašali v polemikah o upravičenosti Štúrovih emancipacijskih prizadevanj tako pri Slovakah kot pri njihovih pristaših na slovan-skem jugu, niso bili novi. V bistvu z istimi argumenti je že nekaj let poprej zagovarjal Prešeren (v korespondenci z Vrazom) svojo odločitev, da bo nadaljeval tudi v neugodnih pogojih delo za slovenski prerod: za povzdigo sloven-skega jezika in literature. Do podobnih zaključkov kakor Prešeren in Štúr je prišel kasneje tudi Havlíček, čeprav je v politični praksi vztrajal še nadalje na stališču češkoslovaške in ilirske enotnosti. V znamenitem članku *Slovan a Čech* (iz leta 1846), ki je obračun s tradicionalnim kollarjevskim pojmovanjem Slovanov in slovanstva, je jasno izjavil, da »*Slované, totiž Rusové, Poláci, Češi, Ilyrové atd. nejsou jedním národem*«, ampak vrsta samostojnih, samosvojnih narodov.²¹

Zgodovinska vloga Jana Kollárja v jezikovno literarnem prerodu južnih Slovanov je bila torej po marsikateri strani tehtna in pomembna. Kollárjeva pesniška in teoretična dela so skupaj z njegovim neposrednim vplivom na nekatere pomembne prerodne delavce prispevala k medsebojnemu zблиževanju Čehov, Slovakov in južnih Slovanov in so pogosto posegla tudi v njihov pre-rodni proces. Pri tem pa Kollárjev vpliv — tako ideološki kot čisto literarni — ni imel sam po sebi vselej pozitivnega, naprednega pomena, kot o tem priča njegova usoda v slovenskem okolju, kjer je bila Kollárjeva koncepcija slo-vanske vzajemnosti s stališča narodnostnega prizadevanja Slovencev dokaj problematična, celo naravnost škodljiva.

Obseg in značaj sprejema Kollárjevega dela, njegova intenzivnost in pomen so bili torej tudi na slovenskem jugu odvisni od dveh osnovnih faktorjev, natančneje povedano — od njunega medsebojnega soglasja: od *subjektivnih* pogojev, ki jih je vsebovalo samo Kollárjevo delo, predvsem pa od *objektivne* zgodovinske situacije v tej ali oni narodni skupnosti in njeni literaturi, h kate-rima je bilo usmerjeno Kollárjevo delo — od družbenih razmer znotraj te sprejemajoče literature.

Prevedla Božena Orožen

Gregor Kocijan, Jože Koruza, Matjaž Kmecl

Pedagoška akademija v Ljubljani
Filozofska fakulteta v Ljubljani

SLOVENISTIČNO LITERARNO ZNANJE NA ZAČETKU STROKOVNE POTI

Naš namen je bil, da bi s posebno anketo vsaj približno ugotovili pglavitna področja literarnozgodovinskega študija, ki jih študentje manj poznajo in ki bi jim zato morali v nadaljnjem vzgojno-izobraževalnem procesu na višji in visoki

²¹ Prim. *Karel Havlíček Borovský, politik a novinář* (Výbor z díla), Praha 1956, 32—33.

šoli posvetiti več pozornosti. Da ne bo nepotrebnih očitkov in napačnega tolmačenja, naj takoj v začetku povemo, da se zavedamo pomanjkljive vrednosti ankete in da smo se zato skušali izogniti vsakršnemu absolutiziranju in neupravičenemu posploševanju. Ugotovitve so samo opozorilo, kje se pri slušateljih prvega letnika slovenistične skupine na pedagoški akademiji in filozofski fakulteti v Ljubljani kažejo večje ali manjše praznine v znanju. Nič manj pomembno pa se nam ne zdi, če bi izsledki ankete opozorili tudi srednješolske učitelje in druge dejavnike, ki kakorkoli lahko vplivajo na učno-vzgojni proces v srednji šoli, kje so vrzeli, ki bi jih bilo dobro v prihodnje odpraviti.

Za hkratno anketiranje na pedagoški akademiji in filozofski fakulteti smo se odločili zato, da bi videli, ali so med na novo vpisanimi študenti na eni in drugi ustanovi opazne večje razlike v poznavanju gradiva, ki ga obravnava anketa, ali pa je raven pri obeh skupinah približno enaka. Po naši sodbi anketa ni bila prezahtevna, nasprotno, lahko bi trdili, da je prilagojena poprečju. To je treba pri končnem vrednotenju rezultatov tudi upoštevati. Anketa je bila anonimna, zajela pa je 74 študentov prvega letnika na pedagoški akademiji in 94 študentov I. letnika na filozofski fakulteti.

ANKETNI VPRAŠALNIK

I.

1. Kakšno srednjo šolo ste končali?
 - 1 — gimnazijo
 - 2 — pedagoško gimnazijo
 - 3 — srednjo vzgojiteljsko šolo
 - 4 — drugo srednjo šolo, katero
 - 5 — nimam popolne srednje šole
2. V katerem kraju ste končali srednjo šolo (npr. Ljubljana, Celje ipd.)
3. Do katerega dela predmeta »slovenski jezik in književnost« čutite večje nagnjenje?
 - 1 — do jezika (lingvistika)
 - 2 — do književnosti (literarna zgodovina in teorija)
 - 3 — do obeh enako
 - 4 — do nobenega ne čutim posebnega nagnjenja
4. Katera umetnostna zvrst vas poleg literature prav posebej zanima? (Možnih je več odgovorov.)
 - 1 — glasba
 - 2 — upodabljalna umetnost
 - 3 — film
 - 4 — balet
 - 5 — kaj drugega, kaj
5. Katere pregledne slovenske slovstvene zgodovine poznate? (Navedite avtorja in naslov dela.)
6. Navedite literarne revije, ki izhajajo na Slovenskem:
7. Katere literarne revije prebirate?
 - 1 — redno
 - 2 — občasno
 - 3 — nobene

II.

8. Kateri je najstarejši zapisani tekst v slovenščini?
 - 1 — stiški rokopis
 - 2 — brižinski spomeniki
 - 3 — celovski ali rateški rokopis
 - 4 — starogorski rokopis

9. Kdo je napisal prvo slovensko knjigo?
 - 1 — Tomaž Hren
 - 2 — Jurij Dalmatin
 - 3 — Primož Trubar
10. Katerega leta je izšla najpomembnejša publikacija slovenskega protestantizma — Dalmatinov prevod celotne Biblije?
 - 1 — 1550 (1551)
 - 2 — 1584
 - 3 — 1582
11. Kaj je izdal kapucin Janez Svetokriški (Tobija Lionelli)?
 - 1 — zbirko pridig
 - 2 — slovar
 - 3 — cerkveno pesmarico
12. Kdo je napisal komedijo Županova Micka?
 - 1 — Valentin Vodnik
 - 2 — Ziga Zois
 - 3 — Anton Tomaž Linhart
13. Pesem »Slovo od mladosti« je napisal:
 - 1 — Stanko Vraz
 - 2 — Jovan Vesel Koseski
 - 3 — France Prešeren
14. Kako se imenuje Prešernova pesniška zbirka?
 - 1 — Pesmi za pokušino
 - 2 — Poezije
 - 3 — Sonetni venec
15. Almanah, v katerem je France Prešeren objavil precej svojih pesmi, se je imenoval:
 - 1 — Pisanice
 - 2 — Kranjska čbelica
 - 3 — Mladika
16. Razpravo »Napake slovenskega pisanja« je napisal:
 - 1 — Fran Levstik
 - 2 — Janez Trdina
 - 3 — Fran Erjavec
17. Povest »Rokovnjači« sta napisala:
 - 1 — Kersnik in Tavčar
 - 2 — Jurčič in Levstik
 - 3 — Jurčič in Kersnik
18. Ciklus pesmi »Stara pravda« je spesnil:
 - 1 — Simon Gregorčič
 - 2 — Simon Jenko
 - 3 — Anton Aškerc
19. Prvo slovensko izvirno povest v prozi »Sreča v nesreči« je napisal:
 - 1 — Josip Jurčič
 - 2 — Janez Cigler
 - 3 — Janez Trdina
20. Obkrožite troje Kersnikovih del:
 - 1 — Jara gospoda
 - 2 — Med gorami
 - 3 — Domen
 - 4 — Kmetske slike
 - 5 — Lepa Vida
 - 6 — Cvetje v jeseni
 - 7 — Agitator
 - 8 — Božidar Tirtelj
 - 9 — V Zali
 - 10 — Izza kongresa

21. V satirični pesmi »Firduzi in derviš« je Anton Aškerc napadel svojega in Gregor-
čičevega velikega nazorskega nasprotnika:
1 — Antona Medveda
2 — Josipa Stritarja
3 — Antona Mahniča
22. V 80 letih sta na Slovenskem začeli izhajati dve literarni reviji; okrog ene so se
zbirali liberalno usmerjeni pisatelji, pri drugi pa so sodelovali katoliško opredeljeni.
Kako se imenujeta reviji?
23. Označite pravilno časovno razporejene pesnike in pisatelje:
1 — France Prešeren, Anton Aškerc, Valentin Vodnik, Fran Levstik
2 — Fran Levstik, Anton Aškerc, Valentin Vodnik, France Prešeren
3 — Valentin Vodnik, France Prešeren, Fran Levstik, Anton Aškerc
4 — Anton Aškerc, Fran Levstik, Valentin Vodnik, France Prešeren
24. Kaj je značilno za BASEN kot književno vrsto (obkrožite ustrezne predloge):
1 — da jo sestavljajo štiri štirivrstične kitice
2 — dramska zgradba
3 — da je poučna
4 — da je kratka
5 — da je polna tragičnih preobratov
6 — da se v njej živali obnašajo kot ljudje
7 — da je obvezno napisana v verzih
25. Od kod naziv za ROMAN (ustrezno obkrožite):
1 — iz prvotne oznake za značilno zgodnjeromantično pripoved
2 — iz prvotne oznake za vsak tekst, napisan v romanskem, ne latinskem jeziku
3 — iz prvotne oznake za nacionalni ep pri Romih (Ciganih)
26. Napišite metrične sheme tehle verzov:
Ta črni plašč vam je v zasmeh:
Oznanil je včeraj pri cerkvi birič:
Trgal rože sem rudeče:
Nisi je v glavo dobil, si dobil le slovenščino v kremplje:
27. Napišite metrično shemo italijanskega (laškega) enajsterca v Prešernovi adaptaciji
(verz sonetov, tercijn itd.):
28. Katera rimanih dvojic sodi v pojem ženske (šibke) rime:
a kako	b kolesa	c nosimo
nebo	telesa	prosimo

Kot je razvidno iz anketnega vprašalnika, je ta razdeljen na dva dela: prvi obse-
ga vprašanja, ki naj pokažejo nekatera nagnjenja anketiranih (pomembna za
nadaljnji študij) in deloma opozorijo tudi na splošno razgledanost slušateljev,
drugi del pa vsebuje vprašanja, ki terjajo poznavanje zlasti pozitivnih dejstev
s področja, ki ga bodo slušatelji podrobneje študirali v prvem letniku. V anketi
ni vprašanj, ki bi zahtevala izrekānje sodb, ocen, mnenj, oznak in podobnih
miselno-kritičnih operacij. Za začetek se je avtorjem ankete zdelo dovolj, če bi
ugotovili raven poznavanja najbolj splošnih, vendar kolikor toliko markantnih
dejstev iz obdobja od začetka slovenske književnosti do konca 19. stoletja. V
prihodnje bomo skušali anketo izpopolniti in ji dodati nekoliko zahtevnejša
vprašanja, ki bodo terjala več znanja in sposobnosti za sintetične sodbe ter
zmožnost povezovati posamezne vsebinske prvine v pregledne celote.

Na podlagi ankete lahko sklepamo, da je 64 % (ali 47) anketiranih študentov na
pedagoški akademiji (odslej PA) in 97 % (ali 92) na filozofski fakulteti (odslej
FF) končalo gimnazijo in pedagoško gimnazijo. Na FF sta samo dva končala
drugačno srednjo šolo, medtem ko jih je na PA 21 ali 28 %, 6 ali 8 % pa jih je
brez popolne srednje šole. Glede na kraj, kjer so anketirani končali srednjo šolo,

izsledki kažejo, da je med anketiranimi študenti na PA 34 ali 45 % takih, ki so obiskovali srednjo šolo v Ljubljani, na FF pa jih je prav tako 34 ali 36 %; v Mariboru na PA 3 ali 4 % in na FF 12 ali 13 %, v Celju na PA 6 ali 8 % in na FF 8 ali 9 %, medtem ko je v drugih krajih na PA 31 ali 42 % in na FF 40 ali 42 %.

V obeh skupinah je vidno izrazito nagnjenje do književnosti in literarne zgodovine (PA 49 ali 66 % in FF 72 ali 76 %), preostali skupini pa imata znatno manj pristašev: do jezika čuti večjo nagnjenje 7 ali 9 % anketiranih na PA in 6 ali 6 % na FF, do obeh delov predmeta »slovenski jezik in književnost« enako pa 17 ali 23 % na PA in 16 ali 17 % na FF (med anketiranimi na PA je eden izjavil, da ne čuti do nobenega dela predmeta posebnega nagnjenja). Očitno je, da je zanimanje za študij književnosti in literarne zgodovine večje, vendar pa se nam zdi, da tudi manjši interes za lingvistiko (po dosedanjih izkušnjah) ni zunaj normalnih meja.

Zanimanje za druge umetnostne zvrsti — poleg književnosti — ki naj bi jih študentje slovenskega jezika in književnosti poznali v čim večji meri, je izrazito usmerjeno samo na eno izmed umetnostnih področij in le pri manjšem številu anketiranih na dve ali celo tri. Pri obeh skupinah je v ospredju glasba (PA 47 ali 64 % in FF 60 ali 64 %), upodabljaljoča umetnost in film pa sta približno na isti ravni (PA 34 ali 45 % in 32 ali 43 %; FF 34 ali 36 % in 39 ali 41 %), medtem ko je interes za druge umetnostne zvrsti in dejavnosti domala neznaten. (Eden med anketiranimi študenti na PA in dva na FF so izjavili, da jih ne zanima prav nobena umetnostna vrsta.) Ker je vprašanje zahtevalo odgovor, kaj anketirane »prav posebej zanima«, bi bilo seveda narobe, če bi iz odgovorov sklepali, kakšna je razgledanost anketiranih po posameznih umetnostnih področjih. Zanimalo nas je namreč le nagnjenje, ne pa stopnja razgledanosti, čeprav se po pravilu to dvoje med seboj pogojuje.

Iz odgovorov na peto anketno vprašanje je očitno zlasti eno: kako skromno poznavanje pregledov slovenske slovstvene zgodovine so anketirani prinesli iz srednje šole. Obenem smo tudi lahko neprijetno presenečeni, ker se tisti kandidati, ki so se odločili za študij obravnavane stroke, niso pred prihodom na visokošolska zavoda nekoliko bolj pripravili. 20 ali 27 % na novo vpisanih-anketiranih na PA in 39 ali 41 % na FF ni navedlo niti enega pregleda. Za preostale na PA pa velja: dobra polovica je navedla bolj ali manj popolne naslove in avtorje (najpogostejše srečamo Janka Kosa Pregled slovenskega slovstva, Miroslava Ravbarja in Stanka Janeža Pregled slovenske književnosti, Francke Varlove Naši književniki in njihova dela, Antona Slodnjaka Slovensko slovstvo idr.); poleg tega so anketirani navedli npr.: samo Zgodovina slovenskega slovstva (večkrat), Slovenska književnost, samo Slodnjak, Ravbar, Literarna zgodovina, Kos: Jezik in slovstvo, Kos: Pregled slovenskega knjižnega jezika, Levstik: Popotovanje iz Litiije do Čateža, Hegel: Estetika, Vidmar: Pregled slovenskega jezika itd. Na FF je od 55 anketiranih, ki so tako ali drugače odgovorili, 35 pravilno navajalo Janka Kosa Pregled slovenskega slovstva, 21 Antona Slodnjaka Slovensko slovstvo, 16 Obrazi in dela slovenskega slovstva ali Zgodovina slovenskega slovstva, medtem ko je drugo takole zapisano: Pregled Zadavec-Pogačnik, Zadavec, Kidrič, Grafenauer, Ravbar, Paternu, Janežič, Kopitar, Prijatelj, Koruza, Naša beseda, Toporišič: Slovenski knjižni jezik, Primož Ramovš: Pregled

zgodovine slovenske književnosti, Antologija slovenske poezije, Iz roda v rod duh išče pot, nekatera dela Vidmarja itd.

Tudi poznavanje literarnih revij, ki izhajajo na Slovenskem, se je izkazalo za zelo pomankljivo. Od anketiranih na PA jih 37 ali 50 % ni navedlo nobene, na FF pa 26 ali 28 %. Nadalje je na PA 17 anketiranih navedlo Sodobnost, 7 Probleme, 5 Prostor in čas, 2 Dialoge, nato pa sledijo Naši razgledi 10, Kondor 4, Nova mladika 4, Mlada pota 3, Zaliv 1, Svet knjige 1, Katedra 1, Književnost 1, Knjiga 1, Dom in svet 1 itd. Na FF je 31 anketiranih navedlo Sodobnost, 12 Probleme, 8 Prostor in čas, 7 Dialoge, nato pa Naši razgledi 6, Slovestvo in znanost 1, Literatura 1, Teorija in praksa 1, Dom in svet 1, Obzorje 1, Razgledi 1, Tovariš 1, Jana 1, Mladina 1, Slovenski razgledi 1 itd. Na vprašanje, katere literarne revije anketirani prebirajo, jih na PA ni odgovorilo 20 ali 27 %, da nobene pa 35 ali 47 % anketiranih; na FF je bilo takih anketiranih, kot smo jih navajali pri PA, 48 ali 51 %. Na PA redno prebirajo: Sodobnost 2 (občasno 7), Dialoge 1 (obč. 1), Probleme 1 (obč. 3), Prostor in čas 1 (obč. 2), Naše razglede 2 (obč. 5); na FF pa Sodobnost redno 6 (obč. 10), Dialoge 1 (obč. 3), Probleme 3 (obč. 6), Prostor in čas 1, Naše razglede 1 (obč. 3). Precejšnje število — zlasti pri prvem vprašanju — je tako pri prvi kot pri drugi skupini zapisalo tudi Jezik in slovestvo in Slavistično revijo; ker smo anketiranim prej povedali, da ti dve reviji ne spadata med zahtevane, smo navajanje podatkov s tem v zvezi izpustili.

Na splošno lahko trdimo, da so bili odgovori na vprašanja iz naše literarne preteklosti v znatno večji meri pozitivni, če seveda pri tem ne upoštevamo anketnih vprašanj št. 22, 25, 26, 27 in 28.

Na PA je 71 anketiranih odgovorilo, da so najstarejši zapisani tekst v slovenščini brižinski spomeniki (dva sta hkrati menila, da tudi rateški rokopis), 2 stiški rokopis in eden ni odgovoril; na FF se je 85 anketiranih odločilo za brižinske spomenike, 6 za stiški rkp., 2 za rateški in eden ni odgovoril.

Da je pisec prve slovenske knjige Primož Trubar, so na FF odgovorili vsi anketirani (94), medtem ko se je na PA eden odločil za Jurija Dalmatina. Več zmede je navrglo vprašanje, katerega leta je izšel Dalmatinov prevod biblije: za letnico 1550 se je odločilo 13 ali 17 % anketiranih na PA in 11 ali 12 % na FF, 10 ali 13 % na PA za leto 1582 in na FF 12 ali 13 %, prav pa je odgovorilo 48 ali 65 % anketiranih na PA in 62 ali 66 % na FF (niso odgovorili 3 na PA in 9 na FF).

V obeh skupinah je velika večina prisodila Janezu Svetokriškemu zbirko pridig: na PA 65 ali 88 % in na FF 78 ali 83 %; 6 na PA in prav toliko na FF je pripisalo avtorju cerkveno pesmarico in eden na PA oz. dva na FF slovar (ni odgovorilo 8 anketiranih na FF in 2 na PA).

»Županovo Micko« je napisal Anton Tomaž Linhart so na PA menili razen enega vsi, na FF pa sta samo dva prištetla to komedijo Valentinu Vodniku, preostali so prav odgovorili.

Pesem »Slovo od mladosti« ni delala težav, saj je na PA samo eden menil, da jo je spesnil Koseski, na FF pa sto jo dva pripisala Stanku Vrazu, kar je seveda prav, saj sta Prešeren in Vraz napisala pesem s takim naslovom (na FF dva anket. nista odgovorila).

Prešernova pesniška zbirka se imenuje »Poezije« je vedelo 71 ali 96 % anketiranih na PA in 84 ali 89 % na FF; 3 na PA in 7 na FF so menili, da je prav Sonetni venec, dva na FF pa celo Pesmi za pokušino (eden ni odg.).

Nekoliko slabši so bili odgovori na vprašanje, v katerem almanahu je precej svojih pesmi objavil France Prešeren: na PA je prav odgovorilo 65 ali 88 % anketiranih (8 je navajalo Pisanice, eden ni odgovoril), na FF pa 87 ali 92 % (5 Pisanice in 2 nista odg.).

Vsi anketirani na PA so vedeli, da je razpravo »Napake slovenskega pisanja« napisal Fran Levstik, medtem ko so na FF 3 menili, da jo je Janez Trdina (3 niso odgovorili).

»Rokovnjači« so bili za naše anketirane že nekoliko trši oreh in tako je v obeh skupinah po 14 anketiranih avtorstvo pripisalo dvojici Jurčič-Levstik (PA 19 % in FF 15 %), medtem ko je na PA 59 ali 79 % in na FF 77 ali 82 % slušateljev obkrožilo pravilno Jurčič-Kersnik (1 na PA in 3 na FF Kersnik-Tavčar).

Večja ali manjša zadrega je nastala pri naslednjih dveh vprašanjih: »Staro pravdo« je 5 anketiranih na PA uvrstilo med pesmi Simona Gregorčiča oz. Simona Jenka in podobno so 3 storili na FF (3 na PA in 4 na FF niso odg.); za »Srečo v nesreči«, prvo slovensko izvirno povest, pa je 5 slušateljev na PA menilo, da jo je treba poiskati v Jurčičevi ali Trdinovi bibliografiji in ne v Ciglerjevi, na FF se je tako opredelilo 6 anketiranih (2 na PA in 5 na FF ni odg.).

Pričakovanja, da bodo vsi anketirani brez napake določili troje Kersnikovih del, se niso izpolnila, saj so na PA 3 med Kersnikova dela šteli Tavčarjevo zbirko Med gorami (na FF 8), eden Jurčičevega Domna (na FF 4) in eden Božidarja Tirtlja (na FF 2), 3 Tavčarjevo delo V Zali (na FF 4) in 6 Izza kongresa (na FF 3), 3 na FF pa so Kersniku pripisali tudi Lepo Vido oz. Cvetje v jeseni (2 na FF nista odg., 2 na PA pa sta določila samo dve deli).

Komu je bila namenjena pesem »Firduzi in derviš«, so v obeh skupinah v veliki večini vedeli; 5 na PA in 3 na FF pa so mislili, da je Anton Aškerc s to pesmijo napadel Josipa Stritarja oz. Antona Medveda (7 na FF ni odgovorilo).

Kot je razvidno iz ankete, anketiranim ne delajo preglavic le sodobne revije, marveč tudi tiste iz prejšnjega stoletja: med anket. na PA je samo 12 ali 16 % slušateljev vedelo, da je v osemdesetih letih začel izhajati Dom in svet, in 34 ali 45 %, da je Ljubljanski zvon, na FF pa 16 ali 17 % za DS in 43 ali 45 % za LZ. Ni odgovorilo: na PA 22 ali 30 % in na FF 34 ali 36 %, medtem ko so vsi drugi navajali napačne naslove. Med drugim so navedli: na PA — Dunajski zvon, Kranjska čbelica, Kmetijske in rokodelske novice, Sodobnost, Pisanice, Nova nada, Zora itd.; na FF pa — Kmetijske in rokodelske novice, Kranjska čbelica, Dunajski zvon, Vaje, Zvon, Sodobnost, Naprej, Slovenec, Slovenski narod, Mladika, Preporod itd.

Pravilno časovno razporejenih pesnikov in pisateljev v obeh skupinah samo po en anketirani ni obkrožil (2 na PA in 6 na FF ni odg.), preostali pa so poiskali ustrezno rešitev.

Anketirani slušatelji so pri vprašanju, kaj je značilno za basen, v pretežnem delu določali po tri lastnosti, precej pa jih je ostalo pri dveh ali celo pri eni.

Da je basen poučna, je menilo na PA 62 ali 84 % anketiranih in na FF 71 ali 75 %; da je kratka — na PA 52 ali 70 % in na FF 52 ali 55 %, in da se v njej obnašajo živali kot ljudje — na PA 69 ali 93 % in na FF 84 ali 89 %. Manjše število slušateljev je obkrožilo druge odgovore, 2 na FF pa nista poskusila odgovoriti.

Na PA so tisti, ki so poiskali pravilno rešitev, od kod naziv za roman, v manjšini — 27 ali 36 %, na FF pa v večini — 42 ali 44 %. 42 ali 57 % anketiranih na PA je bilo prepričanih, da je pravilen odgovor: »iz prvotne oznake za značilno zgodnjeromantično pripoved«, na FF pa 38 ali 40 %. V vsaki skupini po dva sta iskala rešitev uganke v »prvotni oznaki za nacionalni ep pri Romih (Ciganih)«. Niso odgovorili: 3 na PA in 12 na FF.

Najtežja so bila za anketirane zadnja tri vprašanja. Za verz »Ta črni plašč vam je v zasmeh« je pravilno napisalo metrično shemo

na PA 31 ali 42 %, na FF 35 ali 37 % ank.;

brez odgovora: na PA 13 ali 17 %, na FF 45 ali 47 % ank.;

preostali so napisali napačno metrično shemo.

»Oznanil je včeraj pri cerkvi birič«:

pravilno — na PA 28 ali 37 %, na FF 26 ali 28 % ank.;

brez odgovora — na PA 20 ali 27 %, na FF 50 ali 53 % ank.;

preostali so napisali napačno shemo.

»Trgal rože sem rudeče«:

pravilno — na PA 21 ali 28 %, na FF 34 ali 36 % ank.;

brez odgovora — na PA 22 ali 30 %, na FF 53 ali 57 % ank.;

preostali so napisali napačno shemo.

»Nisi je v glavo dobil, si dobil le slovenščino v kremplje«:

pravilno — na PA 22 ali 30 %, na FF 17 ali 19 % ank.;

brez odgovora — na PA 31 ali 42 %, na FF 65 ali 69 % ank.;

preostali so napisali napačno shemo.

Še nekoliko slabši so odgovori pri naslednjem vprašanju, ki je terjalo, naj anketirani slušatelj napišejo shemo laškega enajsterca. Na PA ni odgovorilo 40 ali 54 % anketiranih, na FF pa 70 ali 74 %; prav je napisalo 13 (ali 17 %) slušateljev na PA in 12 (ali 13 %) na FF, preostali so odgovorili narobe. Žensko rimo je prav označilo 34 ali 45 % ank. na PA in 19 ali 20 % na FF.

Nekaj ugotovitev:

1. Niti en anketirani slušatelj ni v celoti pravilno izpolnil anketnega vprašalnika.

2. Iz izsledkov ankete je mogoče sklepati, da ni bistvenih razlik med anketiranimi na pedagoški akademiji in na filozofski fakulteti. Vidna pa je rahla prednost v prid slušateljev na PA.

3. Prav tako ni bistvenih razlik med tistimi, ki so obiskovali gimnazijo, in onimi, ki so končali kako drugo srednjo šolo. Izsledki so tudi pokazali, da krajevna določenost slušateljev (kje so obiskovali oz. končali srednjo šolo) pri izpolnjevanju vprašalnika ni bila relevantna.

4. Splošen vtis, ki nam ga pušča anketa, je:

— da slušatelji, ki so se odločili za študij slovenske književnosti na PA ali na FF, v večini primerov do prihoda na visokošolska zavoda verjetno niso dodatno študirali predmeta, ki so se mu namenili posvetiti (ali se vsaj razgledovali);

— da je bila razgledanost anketiranih po literarnem oz. literarnozgodovinskem področju v glavnem omejena le na najnujnejše v zvezi s šolskim poukom in s tistim, kar je bilo morebiti zapisano v zvezku;

— da poznavanje pomembnejših dejstev o slovenski literaturi pri kar precejšnjem številu anketiranih slušateljev, ki so začeli obiskovati PA ali FF, ni bilo na preveč visoki ravni in

— da je bila literarna teorija — zlasti pa metrika — za večino anketiranih neznano področje.

5. Primerjava rezultatov letošnje ankete z odgovori na ustrezna vprašanja v prejšnjih letih (to velja samo za filozofsko fakulteto, ker so bili študentje anketirani samo tam) nam kaže, da se raven pozitivnega znanja (obvladovanje najpomembnejših dejstev in pojmov) v zadnjih letih bistveno ni spremenila. Letos je opaziti le nekoliko več zanesljivosti v zgodovinskih dejstvih in manjše poznavanje metrike.

Jubilant

OSEMDESETLETNICA JOŽETA STABEJA

Ni vsakomur dano, da bi si naložil deveti križ. Jože Stabej si ga je 6. marca, kakor je pač navajen: zgodaj, natančno ob določeni uri je sedel k pisalni mizi na Inštitutu za slovenski jezik in delal do kosila, potem na kratek sprehod, nato pa spet k delu, ki se je zavleklo v pozen večer. Tako vsak dan zadnjih petindvajset let. Ko bi ne bilo tako, bi bili brez prenekatere pomembne razprave o naši preteklosti, slovensko slovarništvo pa bi ob Brezniku ne imelo strokovnjaka, ki bi kompleksno obvladal zgodovino slovenskega besedišča. Zaradi take vrste in načina dela je ostal Stabej na Slovenskem nekako v senci, zato pa se v tujih znanstvenih krogih vedno pogosteje omenja njegovo ime.

V Stabejevem dejanju in nehanju je nekaj, kar ga dela zanimivega in dragocenega. Njegovo življenje razpada v tri skoraj nasprotujoča si obdobja: iščoča, obetajoča mladost, 35-letna pisarniška tlaka in šele nato 25-letna posvečenost znanosti. Že kot petošolec klasične gimnazije v Mariboru napiše kritiko Breznikove slovnice, izdaja dijaške liste, pripravlja slovnico domačega narečja, študira evropske jezike, prevaja, povezuje se s hrvaškim dijaštvom, vodi slovensko protialkoholno gibanje pa še in še išče ideale, za katere bi se bilo vredno bojevati. Toda Ljubljana mu obrne hrbet, zaradi pomanjkanja mora pustiti univerzo (slavistika in umetnostna zgodovina) in se zaposliti. Najprej si služi kruh